

Motion till riksdagen

1989/90:U402

av Anita Johansson m.fl. (s)

Förbud mot utländska besök med kärnvapenbestyckade fartyg

I dag finns ca 16 000 kärnvapen på världens flottor. Det är nästan en tredjedel av det totala antalet kärnvapen i världen. Av världens ca 900 kärnkraftsreaktorer finns mer än hälften på krigsfartyg som kraftkällor. Risken för olyckor med kärnvapen och kärnkraftsreaktorer till havs torde vara betydligt större än på land.

Det är angeläget att med större kraft än hitintills verka för den marina nedrustningen, särskilt av kärnvapen och sjöbaserade kryssningsmissiler. Detta kan göras i FN, i Wienförhandlingarna och i andra nedrustningssammanhang.

En förnyad nordisk säkerhetspolitik bör ta fasta på att inte bara skapa en nordisk kärnvapenfri zon utan även att få till stånd en nedrustad zon bestående av de nordiska länderna och intilliggande havs- och landområden.

Den nya internationella situationen gör att nya krav måste ställas. Ett av dessa är kravet på kärnvapenfria hamnar.

Hamnbesöken är viktiga för stormakterna. Fartygen kan gå direkt in från sina övningar. Oberoende militär expertis hävdar att kärnvapenbestyckade fartyg sällan eller aldrig lastar av sina kärnvapen före hamnbesök. Enligt forskningsinstitutet Center for Defence Information (CDI) i Washington är det mycket osannolikt att ett fartyg skulle montera av sina kärnvapen innan det går in i främmande hamn. Det skulle strida mot USA:s marina policy, som går ut på att ständigt vara stridsberedd.

Riksdagen har gett uttryck för uppfattningen att regeringen i internationella sammanhang skulle verka för att kärnvapenmakterna skall frångå sin princip att inte ge klara besked beträffande förekomsten av kärnvapen ombord i samband med örlogsbesök.

Statsministern berörde frågan i sitt anförande i FN:s specialsession om nedrustning i juni 1988. Han framhöll att kärnvapenstaternas politik att varken bekräfta eller förneka förekomst av kärnvapen ombord på fartyg inte var förtroendeskapande. Sverige skulle därför arbeta för en ny praxis från kärnvapenmakternas sida på detta område. Någon internationell överenskommelse därom har ännu inte träffats.

Starka krav har under de senaste åren framförts på att Sverige skulle skärpa sin egen hållning.

Då resultat av internationella initiativ inte uppnåtts, är tiden mogen för Sverige att vidta sådana åtgärder samt verka för att andra länder i likhet med exempelvis Nya Zeeland gör detsamma.

Ett stort antal kommuner har beslutat att inte välkomna sådana hamnbe-

sök, där det inte lämnas en uttrycklig försäkran om att ifrågavarande fartyg är kärnvapenfritt. Detta gäller bl.a. Göteborg, Hälsingborg, Norrköping och Skellefteå. Det har framhållits att kommunerna har skyldighet att värna om sina innevänares säkerhet. Eftersom räddningstjänsten är en kommunal angelägenhet blir också eventuella kärnvapen i den egna hamnen en kommunal angelägenhet.

I Stockholms län har socialdemokraternas distriktskongress i april 1989 enhälligt krävt att hamnar och farvatten i länet skall vara kärnvapenfriasamt att besökande stater som med sina militärfartyg vill anlöpa länets hamnar och vatten skall avge en uttrycklig försäkran om att de är kärnvapenfria.

Mot. 1989/90
U402

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att besökande stater, som med sina militärfartyg vill anlöpa svenska hamnar och farvatten, skall avge en uttrycklig försäkran om att de är kärnvapenfria,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige aktivt bör verka för en marin avrustning av alla fartyg och att kärnvapenmakterna i avvaktan härpå uttryckligen bekräftar om ett marinfartyg är kärnvapenbestyckat eller ej,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör verka för att andra länder följer de beslut som fattas om främmande flottbesök.

Stockholm den 15 januari 1990

Anita Johansson (s)

Åke Wictorsson (s)

Eva Johansson (s)

Christina Pettersson (s)

Aina Westin (s)

Hans Göran Franck (s)

Lennart Andersson (s)